

ביאורים לכמה מדברי המסורה – פרשת משפטים

כא/ב - ובשביעית (כתוב חסר ב' יודין) יצא לחפשי חנם

(שאפילו) כשנכנס יום אחד בשנה השביעית הוא יוצא לחירות ולא צריכים שנה תמימה (מדרש חסרות ויתרות)

כא/ו - ועבדו לְעֶלְמָם (כתיב חסר ו')

לפי שאינו עובד לעולם (כפשוטו) אלא עד היובל (מדרש חסרות ויתרות, וכן קידושין טו.).

כא/י - שארה כסותה ועונתה (כתיב חסר ו') לא יגרע

לפי שאין עונת כל אחד ואחד שוה כמו ששנינו – הטיילים בכל יום... " (מדרש חסרות ויתרות ע"פ משנה בכתובות סא : [מתני'... העונה האמורה בתורה הטיילין בכל יום, הפועלים שתיים בשבת, החמרים אחת בשבת, הגמלים אחת לשלשים יום, הספנים אחת לששה חדשים דברי רבי אליעזר] וכולל התלמידים = יש כאן 6 עונות שונות - ולכן הוסרה אות ו').

כא/יט - אם יקום והתהלך בחוץ... ורפוא ירפא. (הפסוק מתחיל באות אל"ף ומסיים באל"ף)

אות א'

במסורת מפי עזרא הסופר שיש בתורה שבעה פסוקים המתחילים באות א' ומסתיימים באות א' (בראשית כד/מה - **שמות כא/יט** - ויקרא ד/כח - יא/לו - כז/כו - במדבר לא/ד) ובשאר נ"ך יש עוד 26 פסוקים כאלו (כמפורט ב"המסורה לתנ"ך", 216פ/ ויש שם ט"ס וצ"ל משלי כג/ו).
הרעיון בדבר הוא כי אות א' היא בספירת כתר (ביאור הגר"א על תיקו"ז, תחילת תי' כ"א), שם ארוכה ומרפא. ע"פ כוונות לארז"ל, בפיטום הקטורת יש סממן "צרי" (והוא בכתר) והוא ענין רפואה (ירמיה ח/כב). ובפסוקנו מדובר על רפואה.

אות ה'

ויש לציין שהמסורה מפי עזרא הסופר אספה 178 פסוקים המתחילים באות ה' ומסתיימים באות ה' ("המסורה לתנ"ך", 219פ/ מהם יש 24 שהם בתורה. ויש לזה משמעות המסוימת לאות ה' המסמלת ספירת מלכות, על שם 24 צירופי שם 'אדני'.

אות כ'

וכן מפי המסורת שיש 108 פסוקים המתחילים באות כ' ומסתיימים באות ד' סופית, מהם 27 הם בתורה (כמפורט ב"המסורה לתנ"ך", 223פ/).

אות נ'

מסורת מפי עזרא מונה 11 פסוקים המתחילים באות נ' ומסתיימים באות נ', כתב על כך ספר שלי"ה, דרוש בפרשת מטות- מסעי. עוד ראה הערותינו על ויקרא יג/ט

אות ש'

וכן ישנם בכל תנ"ך רק ג' פסוקים המתחילים באות ש' ומסתיימים באות ש' ושלושתם בתורה (שמות כט/ל, כט/לז, במדבר ז/פה) ע"ע הערתי לשמות כט/ל.

כא/לג - וכי יפתח איש בור (מלא ו') או כי יכרה איש בור (חסר ו')

מרומזו כאן כי יפתח בור (יסיר את הכיסוי) מבור שלם בעל י' טפחים, או כי יכרה (יוסיף להעמיק טפח עשירי, אחרי שכבר היו שם רק ט' טפחים, והוא לא עשה בור שלם), **שניהם חייבים** - (גר"א, "קול אליהו", קטע ע', ובמדרש חסרות ויתרות מביא דרוש אחר)

כג/ב - לא תהיה אחרי רבים לרעת (כתיב 'לרעת' חסר וי) נ"ל כי אות ו' היא אות של חיים, כיון שהכיוון הכללי הוא "ושפטו העדה והצילו העדה" כדי לחייבו עונש לא די ברוב של דיין אחד, וזהו הנקרא "לרעות", ולכן חסר ו'.

כג/ח - כי השוחד יעוור פקחים ויסלף דברי צדיקים (מלא י' שניה) כל 'צדיקים' או 'הצדיקים' שבתורה (5 פעמים), כתוב חסר י' שניה, חוץ מן פסוקנו. ללמדך שאפילו צדיק גמור (=לכן כתוב מלא), אם נוטל שוחד - הוא מסיתו (מדרש חסרות ויתרות).

כד/יב - אשר כתבתי להרתיכם (כתיב חסר ב' ווין)

- במדרש: "רמז לו הקב"ה למשה שמחלוקת-חכמים עתידות לה(ת)רבות בישראל, ואין הוראה שלימה" (מדרש חסרות ויתרות).
- וב"מדרש הגדול" על שמות, (מהדורת מוסד הרב קוק, דף תקנ"ז) — (מה שהקב"ה העביר למשה, הוא חסר) שאינה הוראה שלימה אלא כְּלֹוֹת, ועתידין ללמוד ולדרוש ולהראות פנים (חדשות) בכל דור ודור". ורעיון זה כתב מהר"ץ חיות, בהערותיו לברכות דף ה, ע"א.